

Ruimte voor Advies

Adviesgroep voor ruimte, water en natuur

Quickscan flora en fauna

Uitbreiding begraafplaats Schootmanshof

Locatie Telgterweg

Datum: 03 augustus 2018

Titel *Quicksan flora en fauna Uitbreiding begraafplaats
Schootmanshof, locatie Telgterweg*

Uitvoering *Ruimte voor Advies/Harleman Natuur en Landschap
Deventerstraat 179
8171 NS Vaassen*

Contactpersoon *Ing. R. Harleman*

Opdrachtgever *StadWaterLand B.V./Gemeente Putten*

Contactpersoon *J.H. Moors*

Datum *03 augustus 2018*

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Resultaten	6
3	Effecten flora en fauna	10
4	Conclusies en aanbevelingen	12
5	Wettelijk kader	13

Inleiding

Aanleiding en doel van de update

Dit rapport betreft een quickscan flora en fauna voor de uitbreiding van de begraafplaats Schootmanshof. Bij dergelijk voornemen is een onderzoek naar beschermde flora en fauna gewenst. Het onderzoek omvat de soortbescherming. In eerste instantie voldoet een 'quickscan': een kort onderzoek op basis van een beknopt bronnenonderzoek en een veldbezoek. Een quick scan betreft altijd een momentopname en gaat uit van een zo goed mogelijke inschatting. Het geeft echter een beperkter beeld dan een volledig veldonderzoek. Het houdt ook geen rekening met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer. De geldigheidsduur van de resultaten bedraagt voor zwaarder beschermde soorten maximaal 3 jaar.

Beschrijving locatie en ingreep

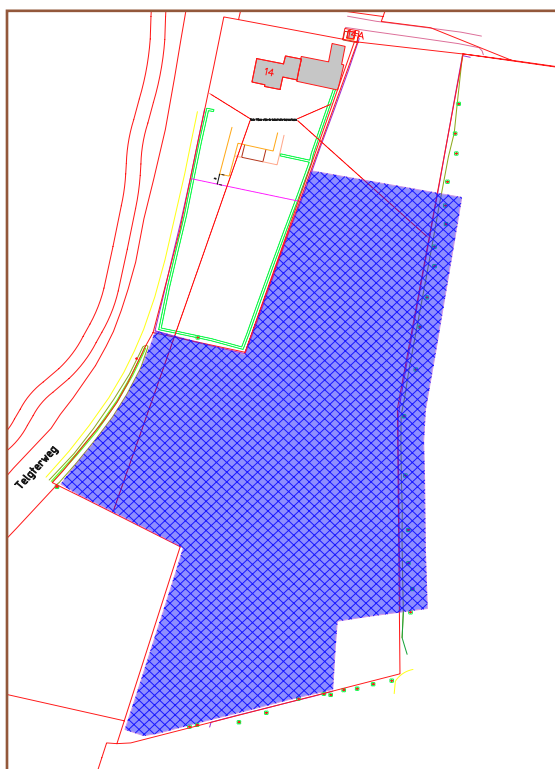
De onderzoekslocatie bevindt zich aan de noordwestzijde van de huidige begraafplaats aan de Telgterweg. Hier ligt een weideperceel dat mogelijk ontwikkeld gaat worden tot een nieuw grafveld. De huidige inrichting bestaat uit gras en een weideraster. Inrichtingselementen of opstallen ontbreken. Direct grenzend aan het weideperceel staan twee particuliere woningen als onderdeel van een bebouwingslint langs de Telgterweg. Aan de overzijde van de Telgterweg liggen enkele bospercelen. De onderzoekslocatie is weergegeven in afbeelding 1.1 en 1.2.

De huidige inrichting komt te vervallen en de werkzaamheden bestaan het ophogen van het terrein, aanleggen van infrastructuur en andere voorzieningen, waarna men de groenvoorzieningen en grafvelden aanlegt. De singel (struweel en bomen) wordt verwijderd, mogelijk dat daarbij bomen gespaard kunnen blijven.

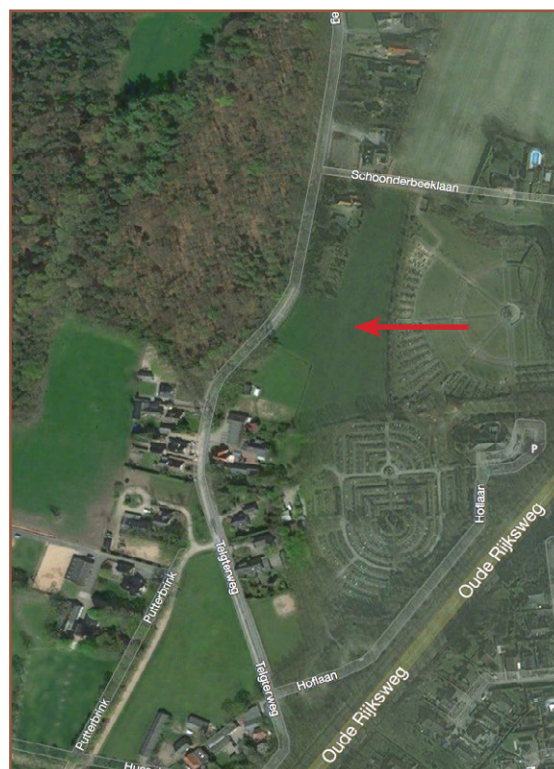
Opzet van de quickscan

De quickscan bestaat uit een beknopt literatuuronderzoek (verspreidingsatlassen, websites etc.), een veldbezoek en rapportage met bevindingen en advies. De locatie is daarvoor overdag bezocht op woensdag 1 augustus 2018 van 14.00 tot 16.00 uur door R. Harleman, natuur- & landschapsdeskundige van bureau Ruimte voor Advies. Tijdens dit onderzoek werd het terrein verkend op de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna (soortbescherming). Het gehele plangebied en de directe omgeving zijn onderzocht op diersporen en de begroeiingen beoordeeld op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten. In de singel werden de bomen nader onderzocht op de aanwezigheid van nesten, horsten of holten. Er is gebruik gemaakt van een verrekijker, determinatielijsten/handleidingen, zaklamp en fotocamera.

De quickscan gaat niet in op gebiedsbescherming. De locatie is namelijk geen onderdeel van Natura 2000-gebieden en kent geen ander natuurbeschermende doelstelling. Het Gelders natuurnetwerk (GNN en GO), het samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur, grenst ter hoogte van de Telgterweg aan het plangebied, maar valt er niet binnen. Voor de bescherming natuurnetwerk geldt geen externe werking.

Afb. 1.1: Het onderzoeksterrein omvat de gehele kavel, inclusief de tussenliggende singel. Bron: StadWaterLand B.V. 2018.

Afb. 1.2: De ligging van de uitbreiding ten opzichte van de begraafplaats en het aangrenzende bosgebied. Bron: www.bing.com/maps. 2018.

Afb 1.3: Overzicht van het plangebied gefotografeerd in noordelijke richting met rechts de singel-beplanting langs de huidige begraafplaats.

2 Resultaten beschermde flora en fauna

2.1 Soortbescherming: Vaatplanten

Er zijn geen bijzondere of beschermde vaatplanten aangetroffen. Het terreinbezoek wijst uit dat de mogelijkheden voor bijzondere of beschermde vegetatie zeer beperkt zijn. Hoewel de omstandigheden ten tijden van het veldbezoek extreem waren (2018 kent een zeer lange periode zonder neerslag), ontbreken aanwijzingen voor meer bijzondere soorten. Sporen van mest injecties waren op het gehele perceel zichtbaar, zodat alleen algemene weidegrassen met nitrofiële, zeer algemene soorten als Witte klaver zich goed weten te handhaven. Langs de randen resteren weliswaar schralere soorten, zoals Rood zwenkgras en Vlasbekje, maar bijzonder is de vegetatie niet. Ook hier domineren algemene weidegrassen.

Op de begraafplaats en in de singel is er weinig ruimte voor spontane kruidengroei. De hoge graad van onderhoud maken het ongeschikt als groeilocatie voor beschermde soorten. Ook het tussenliggende raster is zorgvuldig van 'onkruiden' ontdaan.

2.2 Soortbescherming: Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaats

De locatie is onderzocht op (mogelijke) aanwezigheid van vogels met vaste, jaarrond beschermde rust- of nestplaatsen. Inspectie van de boomkronen sluit dit echter uit. Nesten ontbreken en de bomen zijn daarvoor ongeschikt. Er zijn ook geen sporen van gebruik als roestboom. Prooi-resten ontbreken, evenals zicht- of hoorbare aanwezigheid van bijvoorbeeld roofvogels. Mogelijk dat het weideperceel gebruikt wordt als foerageergebied, maar van grote betekenis zal dit niet zijn. Bovendien resteren er voldoende weidepercelen in de omgeving. Steenuil is een soort die zich in dergelijke landschappen thuisvoelt, maar de mogelijkheden in en rondom het plangebied zijn te beperkt. Daarbij ontbreken rondom de locatie geschikte woningen, schuren of boomgaarden.

Overige broedvogels

De randen van het perceel en de singel langs de begraafplaats vormen een mogelijke broedlocatie voor algemene broedvogels zoals Merel, Heggenmus, Vink, Zanglijster, Roodborst, Houtduif, Boomkruiper, Gaai, Witte kwikstaart en mezensoorten.

In het weiland zijn geen nesten of nestrestanten aangetroffen. Tijdens het veldbezoek foerageerden enkele Boerenzwaluwen over het perceel. Dit sluit uiteraard niet uit dat andere foeragerende dieren gedurende het jaar in het plangebied aanwezig kunnen zijn, maar het gaat dan om algemene soorten. Voor meer kritische soorten is de locatie echter ongeschikt vanwege het intensieve gebruik en de voedselrijke omstandigheden. Groene specht kan langs de randen foerageren, maar van grote betekenis is het terrein niet. Kievit kan voorkomen, maar door predatie is in dergelijke gebieden de kans op broedsucces gering. De gegevens bij Waarneming.nl ondersteunen deze bevindingen en geven eenzelfde soortenlijst te zien over de afgelopen jaren.

2.3 Soortbescherming: Vleermuizen

Van de locatie is tijdens afgelopen veldbezoek een inschatting gemaakt van de betekenis voor vleermuizen. Het gaat dan om verblijfsplekken, foerageer- en baltslocaties en vliegroutes. De bomen

in de singel bieden geen mogelijkheden voor vleermuizen; holten ontbreken. De bomen zijn vrij jong en hebben geringe hoogte. Ze kunnen mogelijk als vliegroute dienen, maar essentieel is dit niet. Daarvoor zijn er voldoende alternatieven voorhanden, zowel op de huidige begraafplaats als bij de houtopstanden direct grenzend aan het plangebied.

2.4 Soortbescherming Grondgebonden zoogdieren

Onder “grondgebonden zoogdieren” worden hier bedoeld alle zoogdieren met uitzondering van vleermuizen. Dit zijn knaagdieren, insecteneters, marters en mogelijk Ree, Das, Egel of Eekhoorn die vanuit de omgeving toegang hebben tot het terrein. De mogelijkheden zijn aanwezig, maar van veel betekenis in het terrein voor deze soorten niet. Vanwege het gesloten gaasraster rondom de begraafplaats is de singel voor grotere zoogdiersoorten als Ree en Das ongeschikt, maar het weiland wel. Ree kan in het weideperceel foerageren, maar sporen van dieren zoals wissels ontbreken. Andere grotere zoogdieren met een vaste verblijfplaats zoals Das ontbreken er eveneens. Van de Das zijn geen wissel of graafsporen aangetroffen; ook niet in de randen, nabij het raster of in de bosrand als oversteek over de Telgterweg. Graafsporen in het noordelijke deel van het weiland wijzen mogelijk op foeragerende Dassen, maar door de langdurige droogte van de afgelopen periode is het gebruik moeilijk vast te stellen. Verblijfplaatsen of vaste foerageerroutes ontbreken in ieder geval. Vaste gebruikplaatsen van Boomarter of Eekhoorn sluiten we door het ontbreken van zware bomen, holten en nesten eveneens uit. Voor andere marter-achtigen ontbreken in het plangebied de noodzakelijke gevarieerde en structuurrijke onderdelen.

Algemene soorten als Bosmuis of Huisspitsmuis houden zich in de perceelsranden van het weiland op, maar voor meer bijzondere of beschermde zoogdieren ontbreken de verblijfsmogelijkheden.

2.5 Soortbescherming amfibieën en reptielen

De locatie is weinig aantrekkelijk voor amfibieën, hoogstens Gewone pad, een soort waarvoor een provinciale vrijstelling geldt, en die in de omgeving geschikte landbiotopen weet te vinden. Voor meer kritische soorten is het plangebied, door het ontbreken van open water of zelfs vochtige omstandigheden, ongeschikt. Reptielen worden voornamelijk aangetroffen in overgangen tussen bos en heide en een aantal prefereren min of meer drogere terreinen. Het terrein voldoet daardoor aan de voorwaarden die deze droogteminnende reptielen aan hun leefomgeving stellen. Het kan dan gaan om Hazelworm, Levendbarende hagedis als Zandhagedis.

Van de Hazelworm zijn waarnemingen bekend uit het gebied juist ten zuiden van de Groevenbeekse Heide, ruim een kilometer ten noorden van het plangebied. De overgang van bosgebied met ondergroei ten westen van de Telgterweg en de open weidegrond van het plangebied vormen gezamenlijk in potentie geschikt leefgebied, maar intensieve gebruik van het weiland en het gebrek aan overhoekjes en lage, open vegetaties maakt het voor de dieren minder geschikt. Voor Zandhagedis en Levendbarende hagedis is de wegberm en het wegbermtalud marginaal geschikt, maar een geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt. Levendbarende hagedis is wel bekend van dergelijke kleinschalige, semi-agrarische gebieden, waar het via wegkanten en zonbeschenen randen en overhoekjes weet vol te houden. Te cultureel ingerichte terreinen zoals de begraafplaats worden echter vermeden. Zowel Levendbarende hagedis als Zandhagedis komen voor op de Groevenbeekse Heide, maar zijn niet bekend uit het tussenliggende gebied. Gezien de afstand tot bekend leefgebied en overwegend zeer beperkte geschiktheid van het landschap tussen heide en begraafplaats is het onwaarschijnlijk dat hagedissen binnen het plangebied voorkomen. Om dezelfde reden kan aanwezigheid van Ringslang, Adder en Gladde slang worden uitgesloten.

2.6 Soortbescherming vissen en ongewervelden

Voor zwaar beschermde of bedreigde vissen, dagvlinders, libellen en andere soortgroepen ontbreken de zeer specifieke voorwaarden die ze aan hun leefgebied stellen en die in het onderzoeksgebied ontbreken. We kunnen daarom uitsluiten dat dergelijke soorten hier voorkomen. Nader onderzoek kan achterwege blijven.

Afb. 2.1: Beeld van de schrale grasrand langs het raster, met de sporen van agrarisch grondgebruik (mestinjectie) in de rest van het perceel.

Afb. 2.2: Beeld van het locatie ter hoogte van de Telgterweg.

Afb. 2.3: Beeld van het gaaswerk tussen het weide-perceel en de huidige begraafplaats.

Afb. 2.4: Beeld van de singel gezien vanaf de begraafplaats.

3

Effecten flora en fauna

3.1 Vaatplanten

Er komen geen bijzondere of beschermde plantensoorten voor op de locatie, niet in het weideperceel en niet in de singel. Een effect op beschermde (en bijzondere) vaatplanten is uitgesloten, zowel tijdens de ingreep als tijdens de ingebruikname.

3.3 Broedvogels

Vogels

Vaste, jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen van vogels (bijvoorbeeld roofvogels, uilen) ontbreken op de locatie. Effecten op jaarrond beschermde vogels zijn uitgesloten, zowel tijdens de ingreep als bij de ingebruikname. Ook voor meer kritische soorten, zoals weidevogels, is de locatie ongeschikt en is er geen negatief effect. Voor algemene broedvogels zonder beschermde verblijfplaats is het plangebied wel geschikt, met name de singel. De voorgenomen ingreep leidt in het broedseizoen tot verstoring of vernieling van nesten van algemene broedvogels. Nesten van broedende vogels mogen in principe nooit verstoord worden tot het moment dat de jongen op eigen kracht permanent het nest verlaten hebben. Het broedseizoen is geen vastgestelde periode maar loopt meestal van half maart tot half juli.

3.4 Zoogdieren

De onderzoekslocatie is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Een effect is daardoor uitgesloten. Mogelijk dat de singel een rol speelt als vlieg- of foerageerroute, maar essentieel is deze niet, daarvoor resteren voldoende vervangende beplantingen in de directe nabijheid. Een negatief effect van de voorgenomen ingreep blijft achterwege. Een negatief effect door licht- of geluidsbelasting kan optreden tijdens de aanlegwerkzaamheden, maar niet als de werkzaamheden tijdens reguliere werktijden worden uitgevoerd. Een effect van de ingebruikname ligt niet voor de hand omdat de begraafplaats 's avonds gesloten is.

Voor de kleine algemene zoogdieren geldt dat de voorgenomen ingreep en daaropvolgende gebruik zal leiden tot negatieve effect, maar omdat er een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting moet alleen rekening gehouden worden met de algemene zorgplicht die voor alle dieren en planten geldt. Voor middelgrote zoogdieren is het plangebied weinig interessant of weinig van belang. Daarbij resteren er voldoende alternatieven, zodat geen significant effect zal optreden door de ingreep of de ingebruikname. Van grotere zoogdieren zijn geen sporen van intensief gebruik of verblijf aanwezig en treedt eveneens geen effect op. Het gebruik van het weiland door Das kan op basis van de quick scan niet worden vastgesteld.

3.4 Amfibieën en reptielen

De aanwezigheid van amfibieën sluiten we uit wegens het ontbreken van geschikt leef- en voortplantingsgebied. Een negatief effect treedt daardoor niet op. Gewone pad kan niet uitgesloten worden, maar hiervoor heeft de provincie Gelderland een algemene vrijstelling verleend. De algemene zorgplicht is wel van toepassing.

Het vóórkomen van andere beschermden soorten (vissen, ongewervelden) is uitgesloten wegens het ontbreken van geschikt leefgebied. Negatieve effecten op beschermden soorten uit deze soortgroepen treden daardoor niet op.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1. Overzicht van de bevindingen

Onderdeel	Aanwezigheid	Effect	Aanbevelingen
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Vleermuizen - verblijfplaats gebouwen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vleermuizen - verblijfplaats bomen	niet	geen	geen
Vleermuizen - vlieg-/foerageerroutes	mogelijk	geen	geen
Zoogdieren - gebouwbewonend	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Zoogdieren - grond-/boombewonend	mogelijk	mogelijk	nader onderzoek
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	aanwezig	mogelijk	n.v.t.
Vogels - jaarrond beschermde nesten	niet	geen	geen
Vogels - algemene broedvogels	aanwezig	mogelijk	geen, mits... (zie 4.2)
Amfibieën/reptielen - vrijgestelde soorten	mogelijk	mogelijk	n.v.t.
Amfibieën/reptielen - overige soorten	niet	geen	geen
Overige soortgroepen - alle soorten	niet	geen	geen

4.2 Aanbevelingen Vogels - algemene broedvogels

- Voer de werkzaamheden aan de singel en het weiland niet uit in het broedseizoen; de algemene richtlijn hiervoor is de periode tussen half maart en half juli. Of maak de mogelijke broedlocaties voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt, bijvoorbeeld door het rooien of fors terugsnijden van de beplantingen en maaien van de begroeiingen. Mochten er bij de start van de werkzaamheden toch broedgevallen aanwezig zijn, dan dient gewacht te worden tot het moment dat de jongen op eigen kracht het nest definitief verlaten hebben.

4.3 Aanbevelingen nader onderzoek

- Voer nader onderzoek uit naar de aanwezigheid van Das om de aanwezigheid. Dit onderzoek kan het beste plaatsvinden door inventarisatie van gebiedsactiviteiten (burchten/wissels) en van foerageersporen in het weiland in periode oktober - november wanneer de dieren het meest actief zijn.

4.4 Zorgplicht en calamiteiten

- Ten aanzien van alle dieren en planten (beschermde of niet beschermde) geldt de 'Algemene zorgplicht'. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen moeten worden;
- Treft men tijdens de werkzaamheden toch beschermde soorten aan, leg dan het werk tijdelijk stil en neem contact op een deskundige (volgens omschrijving van het Ministerie van EZ) op het gebied van flora en fauna. Overleg met de deskundige en bevoegd gezag moet in dat geval duidelijk maken hoe met de ontstane situatie kan worden omgegaan.

5 Wettelijk kader

5.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming was voorheen geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor houtopstanden gold de Boswet. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden die de bovenstaande wetten vervangt. Wat betreft gebiedsbescherming is er weinig veranderd. Op het gebied van soortenbescherming hebben zich diverse wijzigingen voorgedaan. Zo zijn veel planten en vissen onder de nieuwe wet niet meer beschermd, terwijl een aantal zeldzame dagvlinders en libellen juist zijn toegevoegd. Verder is het bevoegd gezag in de meeste gevallen GS van de provincie, waar dat eerder de RVO was. De provincies hebben meer zeggenschap over het beleid, wat zich vooral uit in het feit dat er verschillen zijn in de vrijstellingslijsten van soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting of bestendig beheer en onderhoud vrijstelling geldt. Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

5.2 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 en heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Beschermden Natuurmonumenten vervallen onder de Wet natuurbescherming omdat deze vrijwel geheel samenvallen met **Natura 2000-gebieden**. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De hierboven genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende provincie.

Het **Gelders Natuurnetwerk** (hierna **GNN**) en de **Groene Ontwikkelingszone** (hierna **GO**) komen voort uit het herdefiniëren van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door de provincie Gelderland. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitserven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. Binnen het GNN zijn ruimtelijke ontwikkelingen slechts mogelijk wanneer deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn én er geen reële alternatieven zijn. Er geldt dan wel een compensatieverplichting om negatieve effecten teniet te doen. De GO bestaat uit 'niet-natuurlijke' elementen van de voormalige EHS zoals infrastructuur en bebouwing. In de GO liggen meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven. De begrenzing en doelstellingen van GNN en GO worden door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in de omgevingsvisie en -verordening.

5.3 Soortenbescherming

Onder de Wet Natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de WNb. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

5.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Wet Natuurbescherming nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.